En måned på hjul i Pacific Northwest

Av Edmund Schilvold

Publisert i Moss Dagblad

Hvor mye rekker en å se i løpet av fire uker med leiebil i Washington og British Columbia? Det hadde jeg tenkt å ta rede på da jeg ved St. Hans-tider i fjor satte kursen for Vancouver.

Vel framme i Los Angeles border jeg flyet som skal ta meg til Vancouver. På forhånd visste jeg bare at jeg skulle fly med Alaska Air, men jeg hadde stusset litt over bokstavene ”MD” på billetten. Nå får jeg bekreftet mine bange anelser. Det er et McDonald-Douglas, et støyende, ristende vesen som forlengst burde vært stedt til hvile på et museum. Helst et for rustne innretninger fra luftfartens spede begynnelse. Innvendig er det ikke mye av distraksjoner. Et nedsittet sete like hardt som en bordplate, en naken seterygg uten spor av lesestoff. Ikke nok med det, jeg har naturligvis havnet like over vingen. Ingen utsikt til annet enn den blå himmelen, med andre ord. Det er bare å lene seg tilbake, i den grad det lar seg gjøre, og prøve å lukke ørene for brølet fra jetmotorene.

- Ja, et par av dem faller jo ned hvert år, men … Jeg overhører deler av en samtale på den andre siden av midtgangen. Heldigvis er det ”bare” tre timer igjen av flyturen. Alt går nok bra. Eller? Den obligatoriske demonstrasjonen av sikkerhetsutstyret er i gang. Mye spennende kan skje. Motorsvikt over prærien i Oregon, for eksempel. I så fall får vi jo stor nytte av oppblåsbare livvester. Men takk likevel for innføringen i bruk av fløyte. En annen mulighet er en utsending fra Bin Laden med sprengstoff strategisk plassert i en sko. Da blir vel det siste vi hører ”Gud er stor”, og det er jo å håpe når flyet blåses i filler av eksplosjonen.

Halvt i søvne blir jeg vekket av en flyvertinne med en diger bunke gule foldere. Informasjon om SARS, annonseres det. De fleste andre utlendinger er på vei ut, jeg er på vei inn. De som blir smittet, kan regne med et opphold på ubestemt tid i kanadisk karantene. I Toronto er flere hundre innbyggere plassert på isolat, det har jeg jo hørt om. Men jeg bestemmer meg for tro på forsikringene om at smittefaren i Vancouver er minimal. Uansett har jeg bare tenkt å oppholde meg der i et par dager, og resten av turen skal gå gjennom områder langt fra storbyene.

I turens tredje uke begynner jeg å innse hvor stort British Columbia faktisk er. Eller BC, som de lokale sier. Små centimeter på kartet blir til timer bak rattet. Hundre kilometer betyr ingenting, tusen kilometer er for en dagtur å regne. BC er flere ganger større enn Frankrike. Provinsen er som et land i seg selv. Men likevel ligger bare en tidel av Canada innenfor grensene. De resterende nitti prosent venter i øst.

Én enkelt hovedvei skjærer nordover gjennom BC. Det er Highway 97, også kalt The Alaska Hwy. I nord krysser den en flik av Alberta, fortsetter gjennnom nordre BC, og kommer så inn i Yukon Territory. Derfra er det strake veien til Alaska.

Men jeg skal ikke så langt. Jeg befinner meg ennå i den sørlige halvdelen av BC, i regionen Cariboo. Et enormt, skogkledd platå, oppkalt etter den reinen som en gang var vanlig her. Nå har for lengst tømmerindustrien gjort sitt inntog, og veldige kvegrancher utnytter beitemarkene. De formildene omstendighetene er imidlertid ikke helt fraværende. Det er mange spennende grusveier som leder innover i villmarka, og det kryr av elver og innsjøer.

Ved Williams Lake er det lite som frister reisende. Den lille byen er et sentrum for tømmerindustrien, og røyken fra papirproduksjonen ligger i lufta. Det eneste som lokker er den billige besinen, men jeg har nesten full tank og svinger inn på rute nummer 20, den eneste veien vestover til kysten på hele strekningen mellom Williams Lake og Vancouver. 450 km unna venter en liten prikk på kartet kalt Bella Coola, et lite, indiansk kystsamfunn inne i enden av en fjern fjord, omgitt av tusenvis av kilometer med villmark og ingenmannsland. Men det kartet ikke viser er at det i Bella Coola Valley også ligger et gammelt norsk bygdesamfunn. Der oppdaget de et lite Norge mellom fjellene, et hundretall norske emigranter, så langt fra hjemlandet og omverdenen det var mulig å komme. For godt over hundre år siden kjøpte de land fra indianerne, ryddet glenner i urskogen og bygde sine hjem der. I dag heter det ennå Hagensborg. Jeg er spent på hva jeg vil finne.

Sammenliknet med Norges vestkyst er kysten av British Columbia, med noen unntak, så godt som ubebodd. Her finnes et landskap som minner mye om Vestlandet, med utallige fjorder, sund og øyer. Men ingen tunneller skjærer gjennom fjellene, ingen bygdesamfunn klorer seg fast i det bratte landskapet. Det finnes ingen vei som fører nordover langs kysten fra Vancouver til Alaska, og det vil neppe bli det i overskuelig framtid. Innbyggerne i Bella Coola og Hagensborg kunne knapt valgt et mer isolert bosted.

Om sommeren er det mulig å ta ferje dit, men det er bare tre avganger i uka. I tillegg bruker BC Ferries to dager på turen, og det finnes ikke sovelugarer om bord. For å få litt hvile slår passasjerene opp telt på dekket. Som om ikke det var nok, går båten kun fra den avsidesliggende bygda Port Hardy, helt på nordspissen av Vancouver Island.

Når det gjelder veier, er valget enkelt. Det finnes bare én, nemlig rute 20 fra Williams Lake. Over 400 km, nesten halvparten på grusvei. Det eneste fornuftige er egentlig å ta til vingene. Ved Hagensborg er det nemlig en liten flystripe.

Etter omkring 300 km tar jeg farvel med de siste restene av asfalt. I bilen har jeg fått selskap av en kar fra Alberta, han ventet tålmodig i veikanten med en diger ryggsekk. Å basere seg på haiking i disse områdene er ingen spøk. Det kan gå timer mellom hver gang et kjøretøy passerer, og skogen er full av svartbjørn. Han har tjent noen dollar på å plante gran på hogstfelt i området, nå skal han videre for å se Bella Coola.

Gradvis blir landskapet mer åpent, og hvitspettede fjell kommer til syne i horisonten. Så begynner veien å bli brattere, og vi får vårt første glimt av dalen. Som et mørkt hogg i landskapet ligger den under oss, omgitt av topper på over totusen meter. I det fjerne står blåsvarte skyer i kø, men kveldssola holder ennå stand. Jeg girer ned til andre gir for å spare bremsene, og lar bilen følge veien der den kaster seg i slynger ned langs den stupbratte bergveggen. Nedover, nedover, nedover. Det er som om vi kjører ned i en bunnløs kløft. Atskillige høydemetre gjøres unna før vi endelig oppslukes av høyreist skog og bilen kan hvile i vannrett stilling.

Vi kommer ned i dalen akkurat tidsnok til å unngå det verste av himmelens vrede. På veien mot Hagensborg spruter regnet mot frontruta så veien nesten forsvinner ut av syne. Noe godt inntrykk av dalen får vi nok ikke før været klarner. Nå gjelder det å finne overnatting. Husene ligger godt gjemt inne i skogen, men vi passerer en pub, en bensinstasjon og en kirke. Før vi skjønner det har vi allerede passert Hagensborg sentrum. Jeg kjører min turkamerat ned i Bella Coola, der gatene er tomme og forlatte i regnværet. Så drar jeg tilbake i retning Hagensborg. På veien nedover passerte vi et skilt merket ”B&B, vacancy”. Det viser seg å være et flott sted med både stue og kjøkken for gjestene. Det er bare å puste ut og slappe av foran varmen i peisen.

Da det begynner å mørkne ute kommer en av de andre gjestene inn i stua. Det er Robert, en kar fra Nederland. Vi begynner å utveksle erfaringer, og Robert forteller om oppholdet på Gang-ranchen midt inne i hjertet av Cariboo. Et lite stykke av Ville Vesten, med cowboys og det hele, ifølge hans beskrivelser. Siden han kjenner eierne, har han kunnet oppholde seg der i flere uker, og med ranchen som base har han utforsket området i sin digre

firehjulstrekker av en leiebil. Å bruke en vanlig bil på de røffe veiene der inne er å be om skader på understellet, det er sikkert.

Etterhvert får vi selskap av ekteparet som driver stedet. De to kunne ikke ha vært mer vennlige, og jeg kan ikke dy meg for å spørre om de vet noe om Hagensborgs norske opprinnelse. Kona forteller at de er innflyttere, men at hun har fått stor beundring for de norske pionerene etter å ha lest en bok om bygdas historie. Hun trekker fram den stupbratte veien opp fra dalen som et eksempel på nybyggernes pågangsmot. Lenge var dalen uten veiforbindelse, og regjeringen ikke ville gi noen hjelp eller støtte til veibygging. Enden på visa ble at nordmennene selv konstruerte en vei opp fra dalen. Først nå har regjeringen bevilget noen dollar til å gjøre veien ned bratthenget litt bredere og mer farbar. Men det blir neppe verken asfalt eller motorvern med det første.

Ekteparet tror de fleste av den yngre generasjonen regner seg som mer kanadiske enn norske, men at en del av de eldre, som vokste opp med norske besteforeldre, lærte både norsk og engelsk da de vokste opp. Men etter at tømmerindustrien trakk seg ut av området har det blitt langt færre jobbmuligheter, og fraflyttingen har vært betydelig. En del av det norske samfunnet er spredt for alle vinder. Sant nok, på vei nedover mot Hagensborg la jeg merke til at nesten annenhver eiendom var lagt ut for salg. Det er et visst vemod knyttet til at dette samfunnet kanskje vil gå i oppløsning bare litt over hundre år etter at det begynte.

Dagen etter drar jeg og Robert ut på fjorden med en lokal guide for å speide etter dyreliv. Regnet har ennå ikke helt gitt seg, og lufta er kald og fuktig. Store flak av hvit, ullen tåke flytter seg som i langsom film gjennom dalførene og forbi fjellene. Havna ved Bella Coola har forsvunnet ut av syne, og ingenting av bebyggelsen inne i dalen er synlig gjennom den tette skogen. Bare restene av et gammelt rødmalt kanneri, balansert på kraftige påler inne i en av buktene, gir hint om at det her har vært mennesker. Landskapet har neppe endret seg mye siden oppdageren Alexander Mackenzie kom hit i 1793.

Etter et par timer ute i fjordarmene konkluderer vi med at eventuelle ulver eller bjørner har søkt ly for regnværet. Men på veien tilbake får vi endelig øye på noe. Et hvitt punkt langt oppe i tretoppene inne på land. Da vi flytter oss nærmere tar en diger hvithodet havørn til vingene. I løpet av turen inn fjorden observerer vi i alt fire – fem av disse flotte rovfuglene.

Tredje dag skinner endelig sola, og det er tidlig morgen da jeg er på vei ned mot elva for å se etter mulige fiskeplasser. Riktignok har jeg fått høre at laksefisket sjelden kommer i gang før ut i august, men jeg har tenkt å gjøre et forsøk. Plutselig blir jeg var en svart skikkelse nede i buskaset i grøftekanten. En mellomstor svartbjørn kommer opp på veien, stopper et

øyeblikk foran bilen, og forsvinner så inn i skogen på den andre siden. Bare et par hundre meter unna ligger flere bolighus. Jeg blir både glad og opprømt over dette uventede møtet, men kan ikke unngå å reflektere over hva som ville ha skjedd om dette var Norge. En kan bare beundre mennesker som klarer å leve med naturen så tett innpå seg.

Samme dag, litt lengre opp i dalen, ser jeg ulv for første gang på turen. Men den er mer sky, og fyker inn i skogen så snart jeg nærmer meg. Etter disse opplevelsene er det med en viss spenning at jeg bestemmer meg for å slå leir på en campingplass nede ved elva. Eieren forteller at de har hatt flere besøk av bjørn, men at hunden gjerne begynner å gneldre så snart bamsen nærmer seg. Jeg får låne en boks med pepperspray, en høyst ubehagelig miks som skal sprøytes rett i trynet på bjørnen om den blir for nysgjerrig. En må bare passe på å ha vinden i ryggen, slik at ikke dusjen går i gal retning.

Den kvelden har jeg ørene på stilk. Vil hunden begynne å bjeffe? Jeg tenner et ekstra stort bål som vil brenne til langt utover natta, og lager til maten på god avstand fra teltet. Alt jeg ikke skal bruke av proviant ligger nedlåst i bagasjerommet på bilen. Dette er både for min egen og bjørnens skyld. Bjørner som får smaken på menneskemat blir ofte håpløse å ha med å gjøre, og må ofte skytes. Dessuten har bjørnen en fantastisk luktesans, og det siste jeg ønsker meg er å våkne til lyden av at noe leter etter matrester utenfor teltet...

På et sted som Hagensborg skulle en skulle tro at en sterk satsning på turisme ville kunne gi mange nye innteksmuligheter og arbeidsplasser. Ta en idyllisk dal med alt fra enger av geiterams til høyreist urskog, tilsett et rikt dyreliv, en uvanlig spennende historie, en av Canadas beste fiskeelver og en indiansk kultur med tusenåringe røtter. Omgi den så med spektakulære fjelltopper, bortgjemte fiskevann og utallige fjordarmer, og en har Bella Coola Valley. Men det finnes knapt noen turoperatører som virkelig utnytter dette. Det ville være merkelig om ingen nye ”vikinger” ser mulighetene og tar utfordringen.

Fra Banff til Jasper

Port Townsend

Olympic National Park

B&B på Sunshine Coast

Hagensborg - Robert

Eagle Lodge
Freedom Road
The Hill 1953

Jim and Rosemary Smart

http://www.eaglelodgebc.com

http://www.brocktonplace.com/index.html